

การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
Management of supervision operations within basic educational
institutions of administrators of educational institutions in the Lam
Sonthi District School Group Lopburi Province

พรชัย รัตนศรี, ดร.ทวีศักดิ์ แก้วอาษา

Pornchai Rattanasri, Thaweesak Kaew-asa

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail 650401320097@nmc.an.th, Ta.wee.sak4460@gmail.com

(Received : 3 March 2024 ; Edit : 10 March 2024; accepted : 12 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 118 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์และมอร์แกน และสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ การพัฒนาบุคลากรเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the supervision process within basic educational institutions of the administrators of educational institutions in the Lam Sonthi District School Group; Lopburi Province 2) To compare the supervision within basic educational institutions of educational institution administrators. Lamsonthi District School Group Lopburi Province Classified by position and education level. The sample group used in the research was educational institution administrators. and teachers in the group of schools in Lam Sonthi District, Lopburi Province, academic year 2023, totaling 118 people. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and stratified random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.67-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire of .97. Statistics used for data analysis included frequency, Percentage, mean, standard deviation and t-test (t-test)

The research results found that

1. Management level of supervision operations within basic educational institutions by educational institution administrators. Lamsonthi District School Group Lopburi Province Overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that every aspect had a high level of compliance. The aspect with the highest average is curriculum development, followed by personnel development to enhance professional experience. and action research, respectively. The aspect with the lowest average is Developing group work skills.

2. Results of comparing opinions on the administration of supervision operations within basic educational institutions of educational institution administrators. Lamsonthi District School Group Lopburi Province Classified by educational level Overall, they are not different. When considering each aspect, it was found that Operational research They are significantly different at the .05 level.

Keywords : Supervision operations within educational institutions, School Director

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ได้มีวิวัฒนาการและความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันในทุกด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาคนและประเทศชาติให้พร้อมเผชิญกับ การเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างศักยภาพให้สามารถดำรงอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จึงมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) มีจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีสู่การปฏิบัติในระยะยาว โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แนวคิดว่าการจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศที่เดินไปสู่การจัดการที่ดี (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ดังนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้

ครูพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและทำความเข้าใจกระบวนการนิเทศตามลำดับขั้นตอน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพภายในโรงเรียนและส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของครูและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน โดยการร่วมมือของบุคลากรทั้งหมดภายในสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และสนับสนุนด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรภายในสถานศึกษานั้น ๆ ย่อมส่งผลดีและการนิเทศอย่างต่อเนื่องจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ย่อมแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดแต่อาจเกิดความตึงเครียดหากเกิดการไม่ยอมรับซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา ดังนั้นการได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์อย่างสม่ำเสมอด้วยการนิเทศแบบมีส่วนร่วมซึ่งยึดหลักการชี้ให้เห็นหลัก และวิธีการในการนิเทศให้การช่วยเหลือ สร้างการประสานสัมพันธ์ และให้กำลังใจจะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดที่เกิดขึ้นจากการนิเทศได้ (Gordon and Ross Gordon, 2010)

กระบวนการนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดการพัฒนาค้น พัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์ และสร้างขวัญกำลังใจ สอดคล้องกับวิชนี ทศตะ (2561) ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ขอบข่ายนิเทศภายในโรงเรียน 3) กระบวนการนิเทศแบบ NPSFE และ 4) ผลของการนิเทศภายในโรงเรียน สอดคล้องกับสำเร็จ ยุธชัย (2560) กล่าวว่า การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม จะช่วยในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและจะมีส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับงานวิชาการให้สามารถขับเคลื่อนก้าวหน้า และตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศ อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงจำเป็นที่ผู้บริหารและครูต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนัก และเห็นความสำคัญ ถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญที่จะต้องมีการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษาย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศภายใน เพราะเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ นำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและเป็นแนวทางในการพัฒนาการวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของกิลด์แมน (Gickman, 1990) กำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ 5 งาน ดังนี้ 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (direct assistance) 2) การพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ 3) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 4) การพัฒนาหลักสูตร และ 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

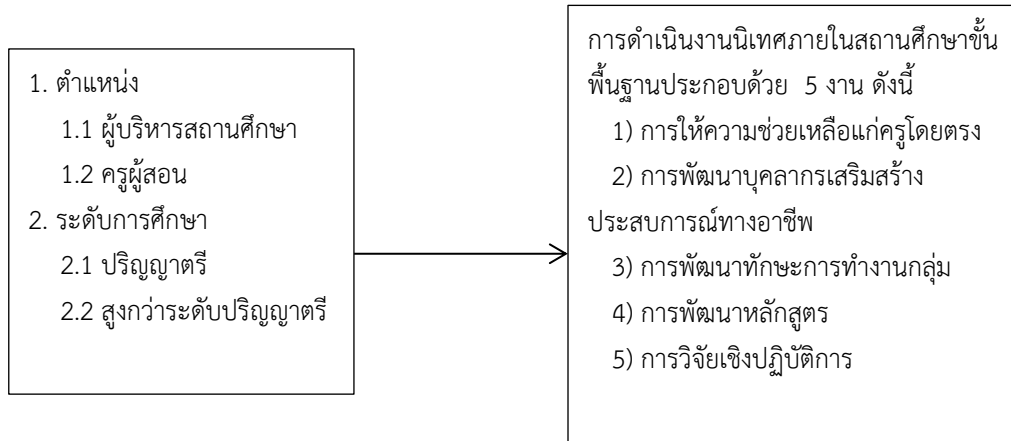
1. เพื่อศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ได้กรอบแนวคิด ของกลิคแมน (1990) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่สถานศึกษาต่าง ๆ นิยมนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามตามแนวคิดการวิจัย รายละเอียดดังภาพประกอบที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำนวน 169 คน
2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2566 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 118 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตาม ตำแหน่งและระดับการศึกษา
 - 1) ตำแหน่ง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1.1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2) ครูผู้สอน
 - 2) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 2.1) ระดับปริญญาตรี
 - 2.2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามแนวคิดของกลิคแมน (1990) ตามขอบข่ายการนิเทศของโรงเรียน 5 งาน ดังนี้

- 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง
- 2) การพัฒนาบุคลากรเสริมสร้างประสบการณ์ทางอาชีพ
- 3) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม
- 4) การพัฒนาหลักสูตร
- 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่งและระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี นั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2556)

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในโรงเรียนลำสนธิวิทยา อำเภอลำสนธิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 35 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 118 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับจำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ทั้งโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ นี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) ดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การช่วยเหลือโดยตรง	3.97	0.86	มาก	
2	การพัฒนาบุคลากรเสริมสร้าง ประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.07	0.84	มาก	
3	การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	3.81	0.84	มาก	
4	การพัฒนาหลักสูตร	4.14	0.82	มาก	

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
5	การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	4.02	0.84	มาก	
	ภาพรวม		4.00	0.84	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่าการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.= 0.84) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.14$, S.D.= 0.84) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรเสริมสร้าง ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.84) และด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ($\bar{X}=4.02$, S.D.= 0.84) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($\bar{X}=3.81$, S.D.= 0.84)

2.ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตารางที่ 2

ด้านที่	รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การช่วยเหลือโดยตรง	4.42	0.31	4.23	0.43	1.398	.223
2	การพัฒนาบุคลากรเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.37	0.39	4.39	0.53	0.357	.875
3	การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	3.93	0.52	3.90	0.75	0.732	.602
4	การพัฒนาหลักสูตร	4.35	0.75	4.05	0.37	0.601	.732
5	การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	4.57	0.73	4.30	0.50	0.531	.531
	ภาพรวม		4.25	0.50	4.35	0.39	0.891

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การช่วยเหลือโดยตรง	3.94	0.56	4.01	0.56	.795	.427
2	การพัฒนาบุคลากรเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.00	0.62	4.04	0.62	.457	.648
3	การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.00	0.53	4.10	0.49	1.382	.168
4	การพัฒนาหลักสูตร	4.01	0.57	4.05	0.50	.545	.586
5	การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	3.85	0.62	4.03	0.58	1.989	.048*
	ภาพรวม	3.96	0.53	4.05	0.51	1.119	.264

*p > .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ดังนี้ ระดับปริญญาตรี ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.53) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.51) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของผู้บริหาร

สถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ การพัฒนาบุคลากร เสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ได้มีกระบวนการบริหารการศึกษา โดยมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ โดยยึดนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน ของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาและมีการจัดทำ คู่มือในการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้มีการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนา ศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวิชาชีพฯ อย่างงาม (2564) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับโชคระวีเจียมพุก (2563) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ต่างก็ตระหนักและให้ความสำคัญ และความจำเป็นของ การนิเทศภายในเพื่อให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจ หลัก ซึ่งการนิเทศภายในมีความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือการสอน หรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกายสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมให้เมาะตามวัยและเต็มศักยภาพโดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับกับวิชาชีพฯ อย่างงาม (2564) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า สถานภาพด้านอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน ต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ไม่มีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับจักรกฤษณ์ กังหัน (2565) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้คณะครูบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการ ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการนิเทศภายใน สถานศึกษา กำหนดโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร และประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารการดำเนินงานนิเทศภายใน

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากว่าในปัจจุบันมีการ จัดให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบรม

สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการนิเทศให้แก่ครู แต่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่ามีทักษะความรู้ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการมากกว่า จึงสามารถที่จะเปรียบเทียบสภาพการบริหารในสถานศึกษาได้ดีกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับอภิสร่า กังสังข์ (2561) ได้ศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา กล่าวว่าบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงครอบคลุมถึงการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิจัย และสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูอ่านบทความวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย นำสื่อ และนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ กลิดแมน (Glickman, 1995) ที่กล่าวว่าการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีความสำคัญในด้านการปรับปรุงการสอน สำหรับการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถดำเนินได้หลายรูปแบบ และสามารถนำไปใช้ให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ก่อนจะดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้นิเทศควรเลือกแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคในการใช้มนุษยสัมพันธ์ในการวิจัยร่วมกับคณะครู ให้สอดคล้องกับรูปแบบต่าง ๆ ของการนิเทศตามความเหมาะสมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัย พบว่า การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ การพัฒนาบุคลากร เสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนั้นผู้บริหารควรจัดให้มีคณะทำงานที่ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำครู เกี่ยวกับการวิจัยชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการวิจัยอย่างเป็นระบบ จัดให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดนิทรรศการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีต่าง ๆ การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ เป็นต้น

1.2 จากการวิจัย พบว่า การบริหารการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ สื่อสารให้สมาชิกเข้าใจตรงกัน สามารถปฏิบัติงานได้ ส่งเสริมให้ครูสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และยอมรับกฎเกณฑ์ข้อปฏิบัติร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาเพื่อลดข้อขัดแย้งในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่ เหมาะสม สร้างกระบวนการทำงานที่สนับสนุนการทำงานเป็นทีมและส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อได้ทราบข้อมูลการดำเนินงานของคนที่ชัดเจนสามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาโรงเรียน ให้มีคุณภาพ

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพบทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการนำ กระบวนการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ กังหัน. (2565). **สภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดแพร่**. การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- โชคระวี เจียมพุก. (2563). **กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม**. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยSPSS**. กรุงเทพฯ : บริษัท วี. อินเทอร์เน็ต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภิชาวิชัย ยางงาม. (2564). **กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3**. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- วิชัญญ์ ทศะ. (2561). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สำเร็จ ยुरชัย และคณะ. (2560). **การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
- อภิสร่า กังสังข์. (2561). **บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา**. สารนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพฯ : פרקחกราฟฟิค.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. (2562). **แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Gordon & Jovita M. Ross – Gordon. (2010). **Super Vission and Instructional leadership**. 8th ed. Boston : Pearson.
- Glickman. C.D. (1990). **Supervision of Instruction** (2nd ed.). Boston : Alyn and Bacon.
- Glickman. Gordon, S.P. & Ross-Gordon, J.M. (1995). **Supervision of instruction : A development approach** (3'ed.). Boston : Ally and Bacon.